

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota,

Kiadóhivatal:

Bulv. Regele Ferdinand 22.
(József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 300 Lei.

Fél évre ... 180 Lei.

Negyed évre ... 75 Lei.

Havonta ... 25 Lei.

Hirdetések díjazás szerinti vétetnek fel.

Megjelenik naponta reggel.

Lapunk legfőbb közleményei:

Országos vásár Aradon.
Napi egy százalék kamat.
Utját állják a török csapatoknak
Miért nem hagyta Aradnak Barth
Lajos az autogram-gyűjteményét?
Intrikák Vilmos házassága körül.
Elbucsnáltak az Aradról elhelyezt tanárok.
Fascizmus Ausztriában.
Győzelmi ünnep Rómában.
Petőfi-ünnepély a színházban.
Liptófalvit letartóztatták.

A középosztály bukása.

Az 'Aradi Közlöny' tegnapi számában egy apróhirdetés jelent meg. A hirdetés köznap és nem érdekes. Egy kisebb gyárvállalat keres urat vagy kisasszonyt, aki a vállalat könyvelését vezetné. Mint rendesen, ajánlatokat a kiadóra kérünk. A hirdetés akkor lett érdekes, amikor egyszer huszonegy óra leforgása alatt erre a felszólításra 42 jelentkező adta be „Szorgalom” jellegű ajánlkozását és bizonyítványát. Ha egy apróhirdetés mértékével mérnénk, leírhatnánk azt a statisztikai mondatot, hogy ebben a pillanatban negyvenkét állástalan könyvelő, vagy könyvelő van Aradon. Am ez hamis mérték, ennél tudniillik sokkal több van. Nyolcvan, száz vagy kétszáz is. És mert a könyvelő épen olyan középosztály, mint az orvos, az újságíró vagy a tisztviselő, ezen a horizonton túllátva, meg lehet

állapítani, hogy — a középosztály megbukott.

Síralmas és tragikus lejtő az, amely eddig a negyvenkét ajánlkozásig vezet el. A társadalompolitika, amelynek biztos diagnózisai voltak minden káros társadalmi tünet megállapítására, itt, régi szokás szerint megint a háborúra hivatkozik. A vérzivatar, amely keresztültörte Európa virágzó és boldog termelését, amely csirájában fojtotta meg a vállalkozási kedvet, amely máról holnapra militarizálta az egyetemi diákok, a bankhivatalnokot, az adóhíveket, ügyvédet vagy az orvost, 1922-ben: ennek a negyvenkét ajánlkozásnak a levelében legalább úgy visszatükröződik, mint abban, hogy Habsburg Károly Funchalban hal meg, vagy második Vilmos Doornban tart esküvőt. A középosztálynak tönkre kellett mennie, meg kellett buknia, mert ez az intellektuális komplexum, amely nevelés és képzettség dacára sohasem jutott a termelő vállalkozó, a konjunktúrás tőzsér vagy a produktáló munkás aránylag jólkereső helyzetébe, leginkább érezte azt a csapásszerű végzetet, amely a fegyverekkel, a gránátokkal és az aknákkal robbant rá az egzisztenciákra. Tévedés lenne azt hinni, hogy ez Aradon van csak így. Eszünkbe jut az a kép, amelyet egy berlini filmszínház vásznára vetített a kinematográf és amely megnagyított fotográfiája volt mindannak, amit a mikroszkóp egy csöpp ten-

gervizben visszatükröz. Európa egzisztenciátengerében csak egy csöpp az a negyvenkettő, aki tegnap könyvelni jelentkezett. Legyőzött vagy győző az állam, sanyarogva és kétségbeesetten kell látnia, hogy legértékesebb kvalitatív emberanyagja, a középosztály, a nyomornak munkátbénító fertőjében fetreng. Fölötte hullámszánk a börzei árfolyamok, milliókat keresnek az élelmes ágensek és márholnapra gazdagodnak meg azok az egzisztenciák, amelyek ismerik a valutának és az országhatárnak misztikus de jól kiaknázható összefüggéseit; alatta órabérharckokat provokál a munkás, megszervezi a maga gondtalan egyéni boldogulásáért — jogosan vagy jogtalanul a sztrájkjait, s a kettő kö-

zött ott libeg a középosztály. Se fölfelé nem szövetkezhetsz, se lefelé. Ez az amit Werner Sombart „Mittelstandstragödie-nek nevez.

Európa zöldasztalainál: ország határok eltolódásáról gazdasági egyezményekről, államformákról és kereskedelmi tárgyalások megindításáról konferenciáznak a trianoni béke megkötése óta azok, akik ilyesmiben látják a kontinens sebeinek gyógyírjait. Ezekre a legurult egzisztenciákra, erre a sok ezerszer negyvenkettőre, Lloyd George-tól Henry Barbusse-ig nem gondol senki. Mielőtt a középosztály bukására az államok gazdasági összeroppanása következne, össze kellene hívni Európa intellektuális rokkantjainak mentőkonferenciáját.

Elsimult a vizum-affér. (Duca a keleti konferenciára utazik.)

BUCURESTI. A külügyminiszterium ma kiadott kommunikéje közli, hogy a magyar kormány-nal az utlevél-vizumok kiadása ügyében keletkezett incidensek végleg elsimultak és elintéztést nyertek. A magyar kormány már utasította is bucurestii követségét, hogy a vizumok kiadását kezdje meg. Egyébként a magyar parlamentben elhangzott Szilágyi-féle interpellációra, amely a gyulafehérvári koronázás ügyével kapcsolatos, a magyar kormány még nem adott választ, de ezt a román

Kormány minden percben várja. (Rador.)

BUCURESTI. Duca külügyminiszter a lausannei konferenciára való elutazása előtt tájékoztatni fogja a sajtót Romániának a keleti konferencián követendő magatartásáról.

BUCURESTI. Duca külügyminiszter tegnap hosszabb tanácskozást folytatott Antonescu párti meghatalmazott miniszterrel és követel, amely alkalommal a külügyminiszter öt fontos utasításokkal látta el a keleti kérdés,

Mussolini Benito.

(A fascistavezér arcképe.)

Olaszországban ma ő a nap hőse. A sikert nem a politika szokásos fegyverei: vezércikk, politikai beszédek, brosurák — bár közben-közben ezekkel is élt — biztosította számára, hanem igazi fegyverek: puska, tör és kézigrádátok. Lapija, a „Popolo d'Italia” már hetek óta egy feltűnő képecskéhez hoz, amely Szent Péter templomát ábrázolja, kupoláján kereszt helyett a fascésekkkel, a római liktorok hatalmának és a mai fascistáknak jelvényével; így hirdelve Mussolini hatalmát Róma fölé. Ez most valósággá lett, Mussolini ma Olaszország miniszterelnöke.

Jellemének legjellegzetesebb vonása a temperamentum és impulzív aktivitása. Igazi olasz, alig negyven éves. Izgívérig déliolasz, exaltált, meglepő és változékony. A háború előtt teljesen ismeretlen szocialista újságíró volt, majd a szocialisták lapjának, az „Avanti”-nak igazgatója (szerkesztője) lett és csak ebben a minőségében

jutott némi névhez és hirhez. Olaszországnak a háborúba való belépte előtt csinálta meg az első hirtelen fordulatot. Cserbét hagyja elvtársait és az intervencionisták vezérévé lesz. Nem keresztény-vagy mérsékelt szocialistává és nem választja a vörös valamely árnyalatát, hanem teljesen színt változtat és buzgó nacionalistává vedlik. Hasztalan rágalmazzák meg a szocialisták azzal, hogy a megszorult antant zsoldosa, ő tovább halad a maga útján. Ha Olaszországnak kedvez a hadiszerencse, körülujjongják, a vereség napjaiban szidalmazták. A háború utolsó fázisában mint sebesült kartona demobilizált és látszólag mint politikus is. Azután két éven át csendes szerkesztője egy nagyon szerény, rosszúl menő lapnak. Végre 1920-ban bekövetkezik életének nagy fordulata: megalapítja a fascizmust. Két évvel ezelőtt a mai olasz miniszterelnök nemcsak az azóta elmúlt két esztendővel, hanem sok-sok élménnyel is volt fiatalabb. Mussolini tipikus olasz, nagy, fekete szemmel, amely, nemcsak látni, hanem

beszélni, vitatkozni és meggyőzni is képes. Szeme akkor is beszél, mikor egyébként hallgat. Simára borotvált, fekete fürtjeit néhány ősz hajszál borítja, melyeket mostani méltósága bizonyára hamar fog megszorítani. Általában az átlagolasz, benyomását kelti, bár arcában ó-római vonások fedezhetők fel. Éles profilja, ideges és mégis energikus mozdulatai tetterős, fáradhatatlan és mozgékony emberre mutatnak, akinek öröme telik az izgalmaiban és aki előszeretettel olyan célokat tűz magának, amelyek érdekében akadályok küzdendők le és minden eszközt megengednek.

D'Annunzióról és annak főmei szerepléséről több szóvirággal, mint ragaszkodással vagy hódolattal beszél. Nitti miniszterelnököt éles kritikával illette az örökös konferenciák való részvételéért. Nagy hatással volt politikai magatartására a magyar bolsevizmus és Kun Béla szerepe, melyről mindig rendkívül jó információk voltak. Tekintettel az olasz szocialisták akkori kiváltságos helyzetére attól tartott, hogy

a bolsevizmus könnyen átcsaphat Olaszországra is. Akkor már egy szót sem beszélt a saját szocialista multjáról és szocialista agitációról, amelyek miatt annak idején Svájcba kellett menekülnie, a honnét később kiutasították. El-sajátította azonban ott a francia és német nyelvet.

1920. nyarán a szocialisták Olaszországban mind több tért hódítottak. Az északi olasz városokban és a kisebb gyárközpontokban az élet mind türethetlenebb lett. A szocialisták egy küldöttsége épp akkoriban tért vissza Oroszországból, mint a III. internacionálé híve. Olaszország el volt árasztva orosz és német bolsevistákkal. A Bécsben internált magyar kommunisták is ez időben kerestek Olaszországban menedéket és Kun Béla fia Bolognában látott napvilágot. Gombamódra keletkeztek kommunista lapok, az agitáció mind élénkebb lett és a sztrájkmozgalmak már nem annyira bér, mint inkább politikai mozgalmak voltak. A vasutasok, postások hosszan tartó sztrájkjai megbénították az ország egész életét. A

a tengerszorosok és különböző gazdasági kérdésekben tanusítandó magatartása felől. (Rador.)

BUCURESTI. A román nemzeti párt elküldötte válaszáat a paraszt-párthoz, amelyben a paktum ügyében újabb tárgyalá-

sokat kíván kezdeni, de amelyek véglegesek lennének. Ha azonban ez az új egyezkedés sem hozna komoly eredményt, úgy a paraszt-párt bemegy a parlamentbe és résztvesz a törvényhozás munkájában.

Intrikák Vilmos házassága körül

(A menyasszony a vőlegényről. — Az excsászár nem gazdag. — A trónfosztott görög királyné látogatóban fivérével.)

A Chicago Tribune párisi és a londoni Daily Express munkatársa, mint Párisból táviratozzák, meglátogatták a sziléziai Dabor-kastélyban *Hermina* Reuss-hercegnőt. II. Vilmos menyasszonyát a hercegnő elbeszélte, hogy az egykori uralkodó leghívebb környezete is meg akarta akadályozni a császár házasságát.

— II. Vilmos a legjószágosabb és a legnagyobb ember, akivel valaha is találkoztam az életben — mondotta többek között. Ezért tökéletes elmagamat rá, hogy felesége leszek. Mikor először pattant ki a hír, hogy a császár nőül akar venni, meglátogattam a trónörökös s igyekeztem szándékomtól eltéríteni, mondván hogy nem ismerem az atyját, jó ember ugyan, de nehéz vele megélni, gondoljam meg a dolgot. Tulságosan kényes és súlyos volt a helyzetem. A császár, legmeghittebb emberei áskálódottak ellenem. Köztudomású, hogy Doornban Rochowné vezeti a volt uralkodó háztartását s egyizben híret költötték, hogy a császár feleségül fogja venni. A császári hercegek azt szerették volna, ha atyjuk a württembergi király özvegyét veszi nőül, jöllehet nem akart másodszor férjhez menni. Leginkább a meclenburgi özvegy nagyhercegné intrikált ellenem,

lira Zürichben folyton esett és a nép elkeseredése az elviselhetetlen zavarok miatt a tetőpontra hágott. Mussolini sikere volt, hogy ezt a hangulatot a kellő pillanatban át tudta érteni és értékesíteni. És ebben rejlik a fascizmus ereje. Miként a legszelebb rétegek hangulatából fakadt, úgy megfelel ma is az olasz temperamentumnak, az olasz mentalitásnak és mindig ugrásra kész olasz fanatizának.

Mussolini értett hozzá, mint szervezte a háborús fegyvellem, korábbi elvtársai szervezési titkaival a tartalékos tiszteket, önkénteseket, diákokat — csupa fiatal embereket — tömör egységbe és ebből oly hatalmat fejlesszen, amely ma uralomra jutott. A fiatal fascisták, a feketeingesek, törtekkel és kézigránátjaikkal eleinte a sztrájkmozgalmak letörésén kívül nem jutottak valami nagy szerephez. A kezdetleges sikerek azonban akkora vonzóerőt gyakoroltak, hogy most már tekintélyes munkástömegek tartoznak hozzájuk és hogy Mussolini ma már joggal mondhatja, hogy egész Olaszország fascista. Az egykori kis szocialista újságíró ma hazájának nemzeti diktátora.

aki a császárnak leveleket írogatott.

— Igazán boldog vagyok, — folytatta a hercegné — hogy a császár legtöbb barátját a magam barátjának is mondhatom s az áskálódások megszűntek: csak a volt trónörökösne engesztelhetetlen. Attól fél, hogy magamhoz ragadom azt a szerepet, a mely valamikor a néhai *Augusta Viktória* császárnét illette meg, többek között én fogom a magánpénztárból a megfelelő összegeket jótékony célokra adni. A császár elhatározta, hogy keményen fellép, de kérésre elállott ettől, ami pedig engem illet, nem akarok semmiféle címet, rangot, jogokat s távol áll tőlem, hogy az udvarnál átvegyem a vezetést. A császár nem gazdag s így senki sem mondhatja rólam, hogy anyagi érdekek vezetnek. Doornban a képzelhető legnagyobb takarékoság uralkodik s az ékezés akárhányszor szegényes. Irásban kötöttem ki magamnak, hogy évente kétszer nyolc hetet Daborban s egyéb birtokaimon fogok tölteni, hogy gyermekeimet láthassam és gazdaságaimat vezethessem. November 1-én utazom el Doornba és csak *Henriette* leányomat viszem magammal. Nagyon élénk, kedves teremtes és szereti második apját. Gyermekeim nem tudtak hova lenni örömlükben, mikor hallották, hogy férjhez megyek s a kis *Henriette* ujjongott: Anyuskám, milyen szép lesz, hogy új apát kapunk! Párisi lapok egyébként azt írják, hogy a lemondott *Konstantin* görög király felesége, aki hűga az egykori német császárnak, Milánóból Doornba utazott, hogy bátyját meglátogassa.

Táncéjszaka — számokban

(Negyven kilométeres ut.)

Páris. De Rue statisztikus az elmúlt évadban behatóan tanulmányozta a táncokat atlétikai szempontból. Arra az eredményre jutott, hogy egy nő például, aki táncolt, voltaképpen megfeszítő atlétikai gyakorlatokat végez.

— Kiszámítottam, így szól többek között a jelentése, hogy egy táncéjszakán negyven-negyvenöt kilométeres utat is megtesz a táncoló. Még az erősebb fizikumú nő is, ha tíz kilométeres utat tesz meg a szabadban, már fáradtnak érzi magát, azt mondja, hogy „nagy-nagy kirándulást tett”.

Nos, ugyanaz a nő, ha táncmulatságon vett részt s ha ez a táncmulatság este tíz órakor kezdődik és reggel ötig tart, akkor végigtáncolván a programot, nem kevesebb, mint negyvenhat kilométernyi utat tett meg két óra alatt.

Akárhány nő van, aki a negyvenhat kilométernyi tánc után azt mondja, hogy cseppet sem fáradt s akár újra kezdené a mulatságot. Ennek a tánc-atlétikának azonban az a nagy hátránya van, hogy zárt szobában végzik s így egyáltalán nem vetekekedhetik azzal a másik atlétikával, amelynek színhelye a hegység vagy a szabad róna.

„Tilos a lakbéremelés.”

(Más Bucuresti — más Arad.)

Egy aradi napilap tegnapi számában fenti cím alatt a bucurestii semmitőszék egy konkrét esetben hozott ítéletéből kifolyólag oly cikket közöl, mely a közönség megtévesztésére alkalmas és a mely azért úgy az igazság, mint a háztulajdonosok és lakók érdekében is megjegyzés nélkül nem hagyható.

A „Dimineata” október 31-i számában hozott, állítólag elvi jelentőségű, határozatot nem ismerem, de abból az ismertetett tényből, hogy egy 1920. évben kötött bérszerződésről van szó és különösen abból a megállapított tényből, hogy ezen bérszerződés egy bucurestii üzletre vonatkozólag kötött, kétségtelenül megállapítható, hogy ezen semmitőszéki határozat semmiképp sem prejudikálhat a csatolt területeken lévő és a fővárostól minden tekintetben lényegesen eltérő viszonyoknak.

Köztudomású, hogy Bucurestiben, még a periferiákon is, 2—3 szobás lakások évi 20—30.000 lei bért fizetnek, a főbb helyeken 50—60.000 leit, az üzletek pedig ennél sokkal többet. A bucurestii semmitőszéknek egy bucurestii üzletre vonatkozó ítélete semmiképp nem alkalmazható a csatolt területeken lévő bérleti viszonyokra és azért a csatolt területeken az ismert miniszteri rendelet alapján a béremelések az 1922. év után lejáró szerződésekre is alkalmazhatók. Alkalmazandók lesznek pedig a miniszteri rendelet intézkedéseinek kívül a törvény első szakaszának erre vonatkozó határozott intézkedése alapján.

Ugyancsak a közönség megtévesztésére alkalmas a cikk ama része, mely azt akarja kimagyarázni, hogy téves az aradi törvény szék amaz álláspontja, hogy a vízdíjak, kéménvseprési és szeméthordási költségeket a lakók tartoznak fizetni. Ugyancsak a közönség megtévesztésére alkalmas a cikknek ama része, melyben a törvénnyel ellenkezőnek mondja a háztulajdonosnak korlátozás nélküli terjeszkedési jogát.

Téved a cikk, midőn azt állítja, hogy az igazságügyminiszternek 1922. május 10-én 20327. szám alatt hozott rendelete csak informatív jellegű, holott ezen rendelet bevezetésében a miniszter kijelenti, hogy: Pentru ca diferitele dispozițiuni ale legii sa fie interpretate și aplicate în mod uniform de autoritățile judecătorești. Amiből kétségtelenül kitűnik, hogy ezen miniszteri rendelet kötelező erővel bír és hogy azt első sorban a bíróságok tartoznak respectálni. Midőn ezen

miniszteri rendelet határozottan előírja, hogy a háztulajdonos a törvényben megállapított esetekben minden korlátozástól ment, feltétlen terjeszkedési joggal bír; midőn előírja, hogy az összes mel lékdíjak és különösen a vízdíjakat (tehát nemcsak pótlékot) a lakók tartoznak viselni, akkor az aradi törvényszék saját hatáskörében a törvény és miniszteri rendelet alapján teljes joggal kimondta, hogy úgy az 1922. év után lejáró szerződések béremelése tekintetében, valamint a háztulajdonosoknak törvényileg biztosított terjeszkedési joga, ugyszintén ugyan csak törvényileg biztosított mel lékdíjak tekintetében a törvény és miniszteri rendelet alapján és értelmében fog ítélkezni. Hasonlóképpen intézkednek a csatolt területen levő összes bíróságok is

Dr. Steinitzer Pál,
az aradi háztulajdonosok
szövetségének ügyésze.

EZ ARADI!

Lira egy Olasz nevű színésznőről

Nem olasz lira, nem egy Mussolinipénz, hanem lira az Olaszról. Olasz egy hosszú színész, néha detektivet játszik, néha boxbajnokot, vagy hadistent, az Orfeuszban. Olasz ezenkívül rajzol is. Azt mondja: szabad kérnem egy pillanatra, a profilt. Ez rendesen száz leibe kerül, ezt muszáj odaadni, először, mert Olasz jól rajzol, másodszor, mert amit rajzolt, azzal kedvesen vág mellbe. Olaszt mindenki ismeri, ezért lehet írni róla, akit mindenki ismer, az közügy. Nekem közügyem Olasz.

Na mármint, tisztelt publikum, jön az indiszkrécio. Olasznak van egy kis hölgyismerőse, egész közletről. Egy szőke kis hölgy, aki énekel a karban. Egy karénekesnő. Egy Olaszt-akarénekesnő. És amíg Olasznak legtöbbszor nincs lakása s a zsakettje két szárnya úgy lebeg, mint egy fekete szárnyú lepke, mert nem is lebeghetne másképpen, mert nincs is több ilyen fekete szárnyú lepkéje, csak egyetlenegy: — mondom, amíg Olasz nétan az aradi platónok miatt nem költözik egy rendes magánlakásba: — addig ez a kis szőke karénekesnő naponta 100 leit kap az Olasztól, mert Olasz egy gavallér és mert a nőnek élni kell. Ezt a száz leit Olasz mint rajzoló keresi meg. Mint színész: annyit, amennyiből éppen hogy megél. Olasz tehát rajzol a nőért. Pont.

Tegnap este cigarettát kért tőlem a Fehér Keresztben Olasz. Nagy és mély két fekete szemével nézett belém és ezt kérdezte:

— Érdemes egy nőért?

Egy percre azt éreztem, hogy nem érdemes. Se karnőért, se akar nőért, se nemakarnőért. Abszolút nem érdemes. Száz lei naponta. Egy félzsakett egy hónapban, minimum. Ám én ezt feleltem:

— Érdemes.

Olasz boldogan evezett el az asztaltól. A zsakettje fekete szárnya lebegett utána. (A. t.)

Országos vásár Aradon

Kevés a liszt. — Nagymennyiségű dió és alma. — A vásári ruha.

Az országos vásár a szokásos esőjével, zivajával és nagy forgalmával a mai nappal megkezdődött. Akik takarékoskodtak erre az őszi vásárra abban reménykedve, hogy olcsóbban szerzik be szükségleteiket, nagyon csalódtak. — Hogy tisztá képet nyerjünk a nagyvásárról, sétáljunk végig a vásári árusok sátrai-nak labirintusában. A vásár feltűnő nagy forgalma már érezhetővé válik az üzletvezetőség palotájánál, amely előtt hatalmas cirokseprő-erdő fogadja az érdeklődőket. A cirokseprő ára darabonként 4—4.50 lei. Utána következik a dézsa, szőlőszajtó kád, etetőváju és különféle faárúk nagy tömege. Ezeknek az árai is az elmúlt vásár áraihoz képest *emelkedtek*. Majd a liszt piac következik. Mára nagyon kevés lisztet hoztak be Aradra, a termelők valószínűleg a maximálástól félték, óvakodtak nagyobb lisztmennyiség behozatalától. A főzöcszt kilója 6 lei 3 bani, kenyérszté 4.50, a barna liszté 3.50 lei volt. Gabonaféléket szintén igen keveset hoztak be Aradra. Valószínűleg ugyanezért az okért. A gabonaneműeket már a délelőtti folyamán teljesen elkapkodták. Az árak a következők voltak: buza 400—420, kukorica 280—300 lei volt métermázsánként.

A gabonapiac után a diószások óriási tömege következett. A legrégibb aradi emberek közül is kevesen emlékeznek arra, hogy ilyen rengeteg mennyiségű diót hoztak volna be Aradra. Az óriási dióbehozatalnak az az oka, hogy a nagy esőzések miatt a kereskedők tartózkodtak a dióvásárlástól, mert attól félték, hogy a friss dió igen könnyen megromlik. A dió kilóját minőség szerint 9—10 leiert árusították. Az almából szintén igen nagy mennyiség volt a vásáron. Ugy látszik, hogy az almárusok a nagy kereslet miatt vérszemet kaptak és azt az almát, amelynek kilóját tegnap még 4 leiert, legfeljebb 4.50-ért lehetett kapni, ma 5—6 leiert árusították. A legsúlyosabb minőségű almának 8 lei volt kilója, a legjobb minőségűé pedig 6 lei. Lekvárfélékből szintén nagy mennyiséget hoztak be. Kilóját nyolc-kilenc leiert árusították.

A Szabadtság-téren a textilárusok nagy tömege ütött sátrát. *Férfi ruhákat, felöltőket és télikabátokat egy barival sem lehetett olcsóbban vásárolni, mint az üzletekben.* A környékbeli falvakból rengeteg mennyiségű gyapjuból szövött szőnyeget és fejkendőt hoztak be a vásárra. Egy meglehetősen egyszerű kisebb szőnyegért ezer-ezerkétszáz leit kértek, egy nagy kendőért pedig 3—400 leit. A Thököly-téren ember-

ember hátán tolongott. A tojásárát hirtelen lendülettel egy lei ötvenről két leire emelték. A tej árát ma már 4.50-ért is árusították. Csupán a zöldségpiacra nem volt áremelkedés tapasztalható. A zöldség csomóját egy lei ötvenért lehetett kapni. — Nagy mennyiségű kenyeret hoztak be ma Aradra. A kenyérfárosok, úgy látszik, nem tartották jó üzletnek.

Miért nem hagyta Aradnak

Barth Lajos az autogramm-gyűjteményét?

— Egy berlini gyáros szerződése Barth Lajossal. — Az első magyar bricsesz! —

Az aradiak élénken emlékeznek még arra a kiállításra, amelyen Barth Lajos, az ismert aradi származású autogrammgyűjtő a nyilvánosság elé tárta a „The World” című autogram gyűjteményét. Közismert, hogy a mai világ politikai és művészi életnek nincs olyan nevezetessége, aki a nevét ne írta volna be Barth albumába. A gyűjtőnek szenvedélye lett ez a könyv, amelynek értéke napról-napra emelkedett, aláírásai napról-napra szaporodtak. Akik ismerik Barthot, tudják, hogy szenvedélyesen ragaszkodott a könyvéhez, külön kistáskát csimáltatott hozzá és éjszakára a nagyértékű albumot — aradi tartózkodása alatt — rendszerint egy-egy bank safe-depozitjébe küldte — aludni reggelig. — Mert reggel már megint a hóra alatt cipelte egyetlen kincsét, minden vagyonát: az idegen és beföldi politikusok és közéleti nagyságok aláírásait...

Eladó: Barth; vevő: Lindenfeld.

A szenvedélyes gyűjtőt ismerik itt, tehát annál meglepőbb volt a hír, amely nemrég érkezett Barthról: *eladta* a gyűjteményét, 160 millió koronáért. Arról nem számolt be ez az értesítés, hogy kinek és miért adta el, mert közismert tény volt az, hogy Barth évek óta Arad városának akarta adni a könyvét. Ilyen irányú ígéretet még Varjassy Lajos polgármesternek és dr. Farkas Lajos kulturpalotai könyvtárosnak is tett. Barth tehát vagy megtelepedezett az ígéretéről, vagy pedig, ami valószínűbb, tényleg olyan jó árt adott az albumért, amely még az ígéretek alól is mentesít. Az *Aradi Közlöny* most Barthoz közel álló rokonoktól úgy értesül, hogy *nem* készpénzért adta el a könyvét az autogramm-gyűjtő. A vevő: *Lindenfeld* Albert berlini gyáros, multimilliomos, aki a temesmegyei Másfal (Blumenthal) nevű községből származott el Németországba.

Életfogytiglani ellátás egy könyvért.

Az eladási szerződés legfőbb passzusa az, hogy Barth Lajos minden körülmények között és minden időben hozzáférhet a gyűjteményhez, azt bárhova viheti magával kiegészítés céljából és utazhatik vele, amikor neki tetszik. A vevő berendez Barthnak egy kényelmes, uri lakást, biztosítja élete végéig az uri ellátást, és egyúttal lehetővé teszi számára anyagilag is azt, hogy odautazzék, ahol a gyűjteményét kiegészítheti.

Egyébként is ez volt az eladás legfőbb motivuma: Barth Lajos tudniillik az utóbbi időben már zilált anyagi viszonyok között élt és így nem volt módjában a mai valutáris viszonyok mellett azokat

a barnakenyér sütését, mert kizárólag fehér kenyeret árusítottak, amelynek kilóját 5.50-ért, 6 leiert adták. A kövér liba kilója 28—30 lei volt, a kacsa párja 60—70 lei, a csirke párja pedig minőség szerint 30—50 lei. Az állatvásár árai a következők voltak: szarvasmarha 8—10 lei, borjú 16—17 lei, sertés 28—32 lei különként elősúlyban.

az anyagilag meglehetősen kimerítő utazásokat megvalósítani, amelyek ilyen gyűjtemény tökéletesítése szempontjából feltétlenül szükségesek. Ma Barth tényleg 4 szobás lakásban lakik Berlinben és ha lesz legközelebb megint egy európai konferencia, ahol a gyűjteményt értékes aláírásokkal lehet majd kiegészíteni, már nem a maga költségén fog utazni, mint a hogy ezt a genuai konferencia alkalmával tette.

Autogramm bricsesz és Blaha Lujza.

Közismert dolog, hogy Barth Lajos mielőtt autogrammgyűjtővé vált, szabó volt Aradon. A Neuman palotában volt szabóüzlete, amelynek bejáratával szemben *Blaha Lujza* életnagyságu arcképe függött. Ezt az arcképet Barth nagy tisztelettel vette körül, állandóan virágokkal koszorúzta és ékesítette és a Barthoz közelálló baráti körök gyakran emlegették, hogy a kitűnő szabómester Blaha Lujzát élete titkos vágyának és elérhetetlen szerelmének tekinteli. Hallottunk Barthról ez alkalommal még egy érdekes apróságot, amely följött jellemző arra a különködő élelmességre, amely ebben az emberben rejtőzött. 1893-ban Barth készítette ugyanis az első bricseszmadrágot Magyarországon. Akkor még pantallóban vagy magyar nadrágban jártak az emberek és Barth valamilyen angol divatlapból jutván megtanulta a bricseszszabást. Az első ilyen bricseszt hódolata és tisztelete jeléül az öreg József főhercegnek ajánlotta föl és el is küldte Budapestre. Az érdekes figyelemért Barth a *József főherceg udvari szállítója* címet kapta. Az udvari szállítóból, Blaha Lujza titkos imádjából és a kitűnő aradi szabómestertől így lett ma a világ egyik leghíresebb gyűjtője, aki egy hirtelen ötlet révén élete végéig kényelmes uri életet biztosított magának.

— Elküldik a magyar tisztviselőket. Cluj (Kolozsvár.) Dr. Metes prefectus rendeletét kapott a belügyminisztertől, amely szerint azokat a tisztviselőket, akik nem bírják az állam nyelvét, el kell bocsátani hivatallukból. A rendelet végrehajtása következtében így természetesen rövidesen nagy változások lesznek. Kilátás van arra, hogy több igen magas rangú nem magyar tisztviselő is elhagyja hivatallát. Hír szerint dr. Metes prefectus táviratilag kérte a belügyminisztertől az igen súlyos következményekkel járható rendeletnek hatályon kívül helyezését. (Rador.)

Fascizmus Ausztriában.

(Fegyveres szervezet a kommunizmus ellen).

Jelentettük, hogy Seipel osztrák kancellárt a kommunisták egész nyíltan megfenyegették lapjukban, a „Rote Fahne”-ban, hogy 6 is Stürgkh miniszterelnök sorsára jut, vagyis 6 is orgyilkosság áldozata lesz. A kommunisták a terrorisztikus fellépése a konzervatív polgárság körében nagy viszatetszést szült és néhány nemzeti szervezetet megmozdulásra késnyserített. Értesülésünk szerint az osztrák Frontkämpfervereinigung, a hadviseltek szövetsége csoportokat szervezett a kommunisták ellen. Ezek a kommunistá-ellenes csoportok teljesen az olasz fascisták mintájára vannak fellegverkezve és megszervezve és volt katonatisztekből, valamint altisztekből állnak. A Frontkämpferek fascista-csoportjai Seipel kancellárnak felajánlották őrsgálataikat mindennemű támadással szemben. A kancellár ezt az ajánkozást elutasította, azzal, hogy a rend fenntartása, még a kommunistákkal szemben is az államhatalom feladata. Mindazonáltal a csoportok Seipel kancellárt minden gyűlésre elkísérik, hogy esetleg kommunista támadásokkal szemben megóvják őt. Szociáldemokrata körökben méltányolják ugyan a fascista alakulások létrejöttének körülményeit, azt, hogy ezt a kommunisták terrorisztikus provokációt váltották ki, mindazonáltal megengedhetetlennek tartják, hogy társadalmi alakulatok küzdjenek a felforgatók ellen, mert ez végül is igen könnyen a viszonyok elfajulásához, polgárháborúhoz vezethet.

Valuta-gyógyítás.

(A jóvátételi bizottság első berlini ülése).

Berlin. A jóvátételi bizottság tegnapi első összejövetelén a birodalmi kancellár szívélyes szavakkal üdvözölte a bizottságot és újonnan kinevezett elnökét, Barthout s azt kívánta neki, vajha sikerülne megteremteni Európa és a világ valamennyi nemzete gazdasági és kulturális együttműködésének alapjait. A kancellár és munkatársai a legnagyobb őszinteséggel rendelkezésre állanak a bizottságoknak. A kancellár a német valuta és a nagykereskedelmi árák összehasonlító táblázatával világította meg azokat a változásokat, amelyek a garancia-bizottságnak júliusi látogatása óta Németország helyzetében bekövetkeztek. A leghelyesebb ut szerinte az, hogy először meggyógyítsuk beteg közgazdaságunkat és azután várunk tőle teljesítményeket. Erőfeszítve a probléma sarckőve a valuta stabilizálása, ami a mostani tanácskozások tárgya lesz. Ez önmagától meghozza a német ál-

lami pénzügyek egyensúlyát. A legfőbb feladat: gyakorlati indítványok gyors végrehajtása.

Barthou válaszában kijelentette, hogy a kancellár szavaiban vallomás és program van. Németország helyzetére vonatkozó vallomását a bizottság anélkül, hogy annak megvizsgálásába bocsátkoznék, egyelőre tudomásul veszi. Programja azonban inkább kérdéseket vetett fel és nem mutat azok megoldására. A közös célt minél előbb el kell érniük és a bizottság reméli, hogy a vele együtt dolgozó hatóságokkal megtalálja azt a jó szándékot, amelyről a kancellár beszélt. A bizottság a kancellár szavai szerint azért jött ide, hogy a beteg testet meggyógyítsa és ezért tudnia kell, mennyire terjedt a betegség. Ezután rögtön áttértek a tárgyalásokra.

Petőfi-ünnep a színházban.

(A János vitéz reprise)

„Erfülle dein Herz mit den Ideen deiner Zeit und das Kunstwerk wird kommen“, — mondja Goethe a Faustban és soha senkire sem illik jobban ez a megállapítás, mint éppen Petőfiről, akit minden irodalomtörténész és esztéta elmeiuttatásainál jobban jellemez ez az egyetlen goethei mondat. A nagy magyar poeta irodalomtörténeti és történeti jelentősége valóban nem egyéb mint, hogy abszorbeálta magába korának mozgó eszméit és irányelveit. De ez minden. És ha ehhez azt a bizonyos isteni szikrát is hozzá számítjuk, amit Petőfi poétai vénája a magyar irodalomban lángosóvá gyújtott, ami után iskolák, epigonok és egy irodalmi korszak ezernyi röpke lepkeje keringett, akkor előttünk áll az a költő, akit ma Európa ünnepe és akit legfőképpen ott glóriáznak, ahol magyar szót beszél a nép. De itt mindjárt arról is be kell számolnunk, hogy az a sok száz tanulmány, felfedezőirát és esztétikai méltatás, amely Petőfi költői karakterével foglalkozik, ma már kissé megkopottnak látszik és mindazok, akik a régi irodalom hatalmas traverzeit ropogni érzik, akik tudják, hogy új irányok, új politika és egy új Európa vajdó kínjaiban friss horizontok születnek, azok várják az új Petőfi-méltatást, azt a merészet és azt az igazságot, aki erről a forradalmi temperamentum, a magyar határokon túllátó, de a magyar határokon belül, magyar dolgokért elkallódó költőről lehámazzák azt a hamis esztétikai héjat, amit rákentek a századok.

Az aradi színház ma ünnepi külsőségek között a Petőfi-centennárium alkalmából megkülönböztetett formában áldozott a nagy költő emlékének.

Dr. Krenner Miklós, Petőfi költészetének kitűnő ismerője és magyarázója, bevezető előadásában markáns vonásokban vázolta Petőfi jelentőségét nemcsak a magyar, hanem a világirodalmi szempontok mérlegelésével is. Krenner dr. azok közé a Petőfi-magyarázók közé tartozik, akik fölismerik már a Petőfi-kultusz néhány sallangos cífraságát és akik a nagy költő jelentőségét mélyebben keresik a literatura gyökereiben, mint a

hogy eddig szokásos volt. Előadását viharos taps jutalmazta. — Sipos Zsigmond szavalta aztán Várdy Antal Petőfi a Hortobágyon című versét, aminek meleg, művészi interpretálását Kun László zenéje festette alá.

A „János vitéz“ előadása — a mely a program harmadik számaként került színre — főleg Galletta alakítása révén aratott forró elismerést. Az ügyesen rendezett

darab főszerepelt rajta kívül a kitűnő Barics (Bagó) az érzelmes Herváth Mici (Juliska), Halmos Mici (királylány), Inke (király), Darvas (tudós), Tibor Lóri (boszorkány) alakították. A közönség, amely szüntelenig megtöltötte a színházat és ünnepi ruhákban emelte a Petőfinek áldozott est nívóját, sokat lelkesen és magyaros szívességgel tapsolt. A színház ismét derekas munkát végzett. (f. t.)

Utját állják a török hadseregnek.

— Nem detronizálták a szultánt. — Franciaország magára marad. —

PARIS. Charpy tábornok a tráciai ellenőrző szövetséges csapatok vezetője, utasítást kapott, hogy szállja meg Karagacsot és Drinápolyt szemközt állja útját a törököknek, ha a Maricán át akarnának kelni. A konstantinápolyi főmegbízottak kijelentették az angorai kormány megbízottai előtt, hogy a mudániai fegyverszünet megsértését nem tűrik. Törökországot ezentúl a nemzetgyűlés fogja kormányozni és ülendő miniszterek nem lesznek. A vezetőembereket a nemzetgyűlés fogja kiszemelni. A végrehajtószervezet a nemzetgyűlés elnökének irányításával fogja tanácskozásait folytatni. Minden kormány intézkedést előbb a nemzetgyűlés elé terjesztenek jóváhagyás végett. Sokan a trónon a szultán utódjául Abdul Medzsid herceget szeretnék látni. Azt hiszik, hogy felvilágosodott török léte Abdu Medzsid meg fogja adni Törökországnak az alkotmányos szabadságjogokat.

PARIS. A Chicago Tribune

A volt köztársasági elnök.

(Paderevszky a hangversenydobogón).

A lengyel köztársaság volt elnöke, aki nagyobb virtuóz a zongorán, mint a politikában, hosszas szünet után ezidén újra megjelent a hangversenydobogón. Ez alkalomból érdekesnek tartjuk közölni azt, amit róla a New York Times ír. Paderevszky visszatérése a hangversenyterembe öt évi szünet után semmivel sem érdekletlenebb epizódja ennek a különös pályának, mint előbbi életének nevezetes mozzanatai. Inkább az események hajtják és üzik Paderevszkyt, mint Paderevszky az eseményeket és ezidei megjelenését is változatlan érdeklődés fogadja, mint ahogy első megjelenése is egyszeribe lekötötte és felcsigázta a közönséget. Egészen harmincadik életévéig ismeretlen zongorista, zenetanító volt Varsóban és Strassburgban. Csak néhány barátja beszélt nagy tehetségéről és végre sikerült rábeszélni, hogy hagyjon fel a tanítóskodással és szentelje életét a zongorának. Gyakorló évekre, amint ismeretes, Bécsbe ment. Ott lépett fel először és aratott nagy sikert, majd Páris és London tapsolt neki, míg harmincegy évvel ezelőtt Amerikában lépett fel és lett az amerikaiak legünnepeltebb zongoraművésze. Minden évben szorgal

szerint a szultán detronizálása valószínű. Mindössze annyi történt, hogy az angorai nemzetgyűlésen Riza Nucl azt javasolja hogy a szultánnak csak az egyházi hatalmát hagyják meg, a világit azonban nem. A szultán tehát csak kalifa maradna. Hosszu vita után, mivel a kérdésben nem jött létre megegyezés, parlamenti bizottságnak adták ki jelentéstételt végett a javaslatot.

PARIS. A politikai köröket és a közvéleményt felizgatták azok a hírek, hogy Drinápolyból a kemalista török csapatokhoz tartozók egy 13 főből álló osztagot felkoncoltak. Ha a hír igaz, ez kedvezőtlen fordulat lesz a törökök számára a küszöbönálló lausannei konferencián. Tardieu támadja a miniszterelnököt, hogy teljesen Franklin Bouillon befolyása alá került. Tardieu szerint a törökbarátság nemcsak Angliát, hanem Amerikát is elkedvetleníti és így könnyen meglehet, hogy Franciaország magára marad.

masan megjelent a dollárok hazájában, a háború alatt is hangversenyzett és igyekezett a lengyelek mellett a szimpátiát ébrentartani, míg 1917 szeptemberében egyszerre bejelentette ügynökének, hogy többé nem hangversenyez. Amerika is belekerült a háborúba és Paderevszky hazautazott, hogy a lengyel ügynek szentelje magát. Lemondott óriási dollárjórvedelméről és bucsut sem véve barátaitól, meglepetésszerűen tement Lengyelországban. — Azóta csak háromszor ült a zongora mellett, — először, amikor egy angol hadihajó Danzigba vitte 1918-ban és a hajó lisztjeit gyönyörködtette másodsor a béketárgyaláson Foch tábornagyot és vendégeit mulattatta két órán keresztül és végül 1919 július 31-én, amikor elnökké választották és az ünneplése után odahaza feleségének játszott. Azóta senki sem hallotta Paderevszkyt zongorázni, — míg most újra megjelenik, mert, úgy látszik, minden politikai dicsőség-nél is erősebb és vonzóbb a dollár.

— Egy aradi társaság felszámolása. Reisinger Sándor, a Fodor és Reisinger-cég beltagja betegsége miatt hosszú évekig távol volt Aradtól. Reisinger teljesen felgyógyulva visszaérkezett Aradra, ahol építészeti irodát nyit. A hazaérkezett műépítész első teendője lesz megtenni a lépéseket a Fodor és Reisinger társaság likvidálására.

Hogy áll a leu?

November 3-án fizettek 100 lelért:

Párisban 8.85 frankot
Zürichben 3.45¹/₂ frankot.
Budapesten 1800 koronát
Newyorkban 63¹/₂ frankot
Brüsszelben 9.75 frankot
Berlinben (Zürichi paritása szerint) 4127 márkát
Bécsben 48000 koronát

Győzelmi ünnep Rómában.

(Fascisták a szovjet-küldöttség helyiségében.)

RÓMA. Holnap győzelmi ünnepet fognak rendezni a király és birodalom legfelsőbb tisztviselőinek részvételével. Az ünnepség keretében a király és a miniszterek az ismeretlen katonák sírjához vonulnak, ott egy percig mozdulatlanul fognak állni és azután megkoszorúzzák a sirt. Délelőtt országsszerte félórát fognak zugni az összes templonokban a harangok.

PARIS Római jelentés szerint egy fascistacsoport bevonult az ott tartózkodó orosz szovjetküldöttség helyiségébe. Ugy hírlik, hogy az incidensnek diplomáciai utójátéka lesz. A jelentés szerint az új kormányban Sonnino fogja a külügyminiszeri tisztséget átvenni, amelyet még jelenleg Mussolini vezet.

PARIS. A fascistáknak Olaszországban való uralomra jutása a francia nacionalistákat megerősítette. A nacionalisták most ennek következtében erőves eljárást követelnek a szociálista törekvésekkel szemben.

CHIASSO. Olaszország és a külföld között tegnap este ismét helyreállt a telefonforgalom.

Mozl.

* Ma szombaton megy utoljára az Uránia színházban a „Hindu siremlék“. A második rész életből kapott jelenésel csodásan kapcsolódnak össze az első rész transcendentalis szépségeivel és olyan művészek interpretálásában, mint Mia May, Goetzle, Olaf Fönnis és Putty Lia, a valóságos élet forró liktetését és szívbemarkoló tragédiákat, mesészerű történeteket tekeletesen átértézte a darabban forró kapcsolatban álló közönség. A Dorian-filmgyár valóban nemcsak jó, hanem szép és valóságos kulturművészeti céljának szolgáló üzletet kötött, amikor ezt a nem mindennapi, szépségeiben szinte egyedül álló képet lekötötte.

* Az Apolló színházban szombaton kerül utoljára vetítésre a „Vasutkirály“ című dráma. Elvezetes percekét szerzett a kis Mary megható, romantikus és mégis az életet magában viselő története, a mely igazán bájos és melegen megírt történet keretében a művészet jegyében született meg. A közönség tetszéssel fogadta a szép képet és az utolsó előadásra is elkelt már a jegyek legnagyobb része.

HIREK.

Liptófalvit letartóztatták.

(Eljárás egy Aradra küldött tudósítás miatt.)

A budapesti rendőrség, mint egy budapesti távirat jelenti, letartóztatta Liptófalvi Istvánt, a Hírszolgálat című lap tudósító szerkesztőjét és kiadóját, akit a magyar állam és nemzet megbecsülése ellen elkövetett vétség miatt vonnak bíróság felelősségre Liptófalvi ellen az a vád, hogy az azóta megszűnt Arad és Vidéknek a legutóbbi magyar nemzetgyűlési választásokkal kapcsolatban olyan tudósítást küldött, hogy a hatóságok tudtával több helyen visszaélések történtek. Liptófalvi a nemrég megtartott magyar nemzetgyűlési választásokon ellenzéki programmal jelöltette magát, mire a kormány megvonta tőle a hivatalos tudósítói jogot. Erre a többi tudósítók sztrájkba léptek, melynek következtében az erdélyi és bánági lapok néhány napig nélkülöztek a budapesti hírszolgálatot.

Liptófalvira még sokan emlékeznek Aradon, ahol a Dománypalotában fényképészeti műterme volt. Akkor még Honisch Istvánnak hívták. Körülbelül husz éve távozott Aradról a magyar fővárosba.

— Uj név az aradi prefektusválságban. Az aradi prefektusválság hullámai nem üttek el Georgescu János közigazgatási vezérfelügyelő ideiglenes megbízatásával. Allandóan folynak a kombinációk, hogy ki lesz a véglegesen kinevezett prefektus. Egyik korábbi jelölt kinevezését Aradon befejezett ténynek tartják, amivel szemben a „Rador“ távirati ügynökség bucaresti távirata egy új nevet vet fel. A Rador jelentése szerint az aradi prefektusi állás legújabb jelöltje dr. Varjassy Lajos, a szegedi kormány volt keresk. minisztere és volt aradi iparkamarai főtitkár lenne. A hír alaposágáról az esti órákig meggyőződni nem volt alkalmunk, de közreadjuk, mint a román távirati ügynökség érdekes kombinációját.

— Fizetésemelés — drágasági pótlékkal. Az aradi pénzügyigazgatóság ma érkezett meg a pénzügyminisztérium rendelete, amely a legutóbbi kamarai ülésen a köztisztviselők fizetésének rendezésére alkotott törvény végrehajtási utasítását tartalmazza. A fizetésrendezés lényege a drágasági pótlék felemelése a családtagok számának arányában. Az emelés nagyságát mai számunkban részletesen ismertettük. A megyei orvosi hivatalhoz érkezett értesítés szerint az állami szolgálatban álló orvosok fizetését is rendezték még pedig drágasági pótlék arányában, mert az orvosok drágasági pótlékot az utóbbi időben nem kaptak. Az orvosok városokban havi 300, falvakban pedig havi 200 lei drágasági pótlékot fognak kapni november elsejétől kezdődőleg.

— A magyar—cseh tárgyalások. Prága. A magyar—cseh gazdasági tárgyalásokat befejezték. Csak a Cseh országban levő magyar üzemek nacionalizálása van még hátra, de erről a kérdéssel Budapesten fognak tanácskozni.

— Atutalásokat jutányosan és pontosan eszközöl a Lloyd-Bank Minorita-templommal szemben.)

Becsületsértés a magyarosított név miatt.

(Volt aradi orvos és lapszerkesztő sajtópöre.)

BUDAPEST. Az Egyenlőség című zsidó hetilap négy sajtópörét tárgyalta ma a bíróság. Szabó Dezső író Szabolcsi Lajost, az Egyenlőség felelős szerkesztőjét és Mezei Ernő cikksíróit feljelentette rágalmazásért. Mezei Balazár Dezső református püspököt állította szembe Szabó Dezsővel, akiről azt írta, hogy gyűlölködő érzésű ember. Szabolcsi pedig pogromra uszítónak mondotta cikkében Szabót. A bíróság Szabó mindkét ügyében elrendelte a bizonyítás kiegészítését. Dr. Avarffy Elek két sajtópört indított Szabolcsi Lajos ellen. Szabolcsi egy cikkében a zsidó halottak ügyét tárgyalta és abban hazugnak tüntette fel Avarffyt. Ennek a ciknek ügyében a bíróság a statisztikai hivataltól szerezte be az adatait. A statisztikai hivatal jelentése szerint a világháborúban 4344 zsidó halt hősi halált. A statisztikai hivatal jelentése hangsúlyozza, hogy míg a keresztények megfelelő arányszámban hoztak véráldozatot, addig a zsidók csak félannyit, mint amennyit a népesség arányában köteles segük lett volna. Az ítélet ebben a pörben felmentő volt. Az ítélet indokolása szerint a zsidóság háborús vesztesége 257 százalék volt, tehát nem annyi, mint a mennyit Avarffy állított, de megállapítja az indokolás azt is, hogy Avarffy annyiban valót állított, hogy a magyar zsidók csak feleannyi véráldozatot hoztak, mint amennyi kötelességük lett volna. Ellenben a bíróság elmarasztalta Szabolcsit azért a cikkéért, amelyben Avarffy név magyarosítását tárgyalta. A bíróság 2400 korona pénzbüntetésre ítélte Szabolcsit, mert azt állította, hogy Avarffyt azelőtt Huzliknak hívták. A bíróság indokolása szerint az előző névnek magyarosítása esetén az előző név felhántorgatása alkalmas a becsületsértés vétségének megállapítására. Felmentette a bíróság Szabolcsit az „Avarii hazudott“ és „A bécsi katonák“ című cikkei miatt.

— Elbucsztak az Aradról elhelyezett tanárok. Gogl Dezső és dr. Balogh Endre, az aradi katolikus főgimnázium két kiváló tanerője holnap reggel elhagyja Aradot. A két elhelyezett tanár Szilágysomlyóra utazik és elfoglalja az ottani gimnáziumban új állását. Az aradi katolikus gimnázium tanári kara és növendékei ma délelőtt 10 órakor a tornateremben gyűltek össze, hogy Gogl Dezsőt és dr. Balogh Endrét elbucszassák. A két tanár bucsuja megható volt. A növendékek szemeibe könnyek gyűltek, amikor a meglepetéshang bucsubeszédük elhangzottak.

— Fizetésemelés a sztrájkoló tanítóknak. Budapest. Az izraelita hitközség a tanszemélyzet fizetését november elsejétől 200—300 százalékkal felemelte. A fizetésemelés oka a nemrégiben lezajlott sztrájk volt.

— Gárdonyi-mauzóleum. Budapest. Gárdonyi Géza, az elhunyt kiváló író az egri várnak Dobó alvezéréről, Bebekről elnevezett bástyájának aljában temették el. A temetésen az egri gyalogezred zenekara mindvégig Beethoven gyászdulóját játszotta. Az utvonalon végig gyászfényekkel bevont ivlámpák égtek és az összes templomokban zúgtak a harangok. Gárdonyi sírja fölé Eger városa mauzóleumot emeltet, amelyet országos gyűjtésből befolyó összegből fognak felépíttetni. Eger városa már hozzájárult a gyűjtéshez 200.000 koronával.

— Megszűntek az aradi sztrájkok. Az aradi sztrájkok a mai nappal teljesen megszűntnek tekinthetők. Az összes gyárakban már rendben folyik a munka. A sztrájkoló munkások több mint 90 százaléka ma reggel munkába állott. A gyárakból csak azok a vidéken lakó munkások hiányzanak, akik még nem értesültek a sztrájk megszűnéséről.

Meg kell ezen a helyen külön is emlékezni arról a messzemenő erélyről és energiáról, amiről az aradi hatóságok — rendőrség és katonaság — a sztrájk ideje alatt tanúbizonyságot tettek. Hivatásuk magaslatán állva őrizték meg Arad város rendjét és közbiztonságát, amelynek nivója a vezető faktorok széles átkörét dokumentálja.

dók csak félannyit, mint amennyit a népesség arányában köteles segük lett volna. Az ítélet ebben a pörben felmentő volt. Az ítélet indokolása szerint a zsidóság háborús vesztesége 257 százalék volt, tehát nem annyi, mint a mennyit Avarffy állított, de megállapítja az indokolás azt is, hogy Avarffy annyiban valót állított, hogy a magyar zsidók csak feleannyi véráldozatot hoztak, mint amennyi kötelességük lett volna. Ellenben a bíróság elmarasztalta Szabolcsit azért a cikkéért, amelyben Avarffy név magyarosítását tárgyalta. A bíróság 2400 korona pénzbüntetésre ítélte Szabolcsit, mert azt állította, hogy Avarffyt azelőtt Huzliknak hívták. A bíróság indokolása szerint az előző névnek magyarosítása esetén az előző név felhántorgatása alkalmas a becsületsértés vétségének megállapítására. Felmentette a bíróság Szabolcsit az „Avarii hazudott“ és „A bécsi katonák“ című cikkei miatt.

— Csökkentik az osztrák tisztviselők számát. Bécs. Ausztria hivatalnokai karának csökkentését 1924. július huszonegyedikéig végre fogja hajtani. A tisztviselők létszámát százezerrel apasztják és számuknak negyven százalékát egyszerűen elbocsátják.

— A főjegyző elveszett iratai. Rohon Dimitriét, Arad város új főjegyzőjét kellemetlen meglepetés érte a napokban a tövisi vasuti állomáson. A főjegyző Aradra jövet Tövisen kiszállt és itt észrevette, hogy fekete bőrből készült irattáskája, több személyi okmánya, egyetemi indexe és szigorlati bizonyítványa, továbbá pénztárcája 1500 lei pénzzel, két fényképpel és személyi okmányokkal elveszett. Kéri a megtalálót, hogy a táskát és az iratokat származtassa hozzá vissza.

— A román irodalmi délutánok ezidei sorozata vasárnap, f. hó 5-én kezdődik. A többi előadás minden második vasárnap délután lesz. Jegyek hétköznap a Libreria Diecezanánál és vasárnap d. e. 10—12 és d. u. 3—5 óráig a Kulturpalota pénztáránál kaphatók.

— Szakmunkások jelentkezése. Az aradi Kereskedelmi és Iparkamara közli: A bécsi osztrák-román kereskedelmi kamara arról értesíti az aradi iparkamarát, hogy megalakult Bécsben az osztrák-román munkaközvetítő osztálya, amelynek a következő szakmunkások jelentették be, hogy Romániában szeretnének állást nyerni: Mechanikusok, esztergályosok, elektrotechnikusok, épület-, gép- és mozdonylakatosok, kovácsok, bádógosok, szerelők, ékszerészek, erdőmérnökök, ácsok, vezető állásra képesített gép- és automobiltechnikusok, építész mérnökök és vasuti mérnökök, villanygyári felügyelők és ellenőrök, kereskedelmi alkalmazottak és könyvelők, cukorgyári vezetők. Akiknek szükségük van fenti szakmunkások valamelyikére, azok forduljanak az osztrák-román kereskedelmi kamarához Wien, III/2. Marxergasse 2., amely szívesen vállalkozik az alkalmaztatás közvetítésére.

— Uj iskolák Aradmegyében. Jelentette az Aradi Közlöny annakidején, hogy Aradmegyében néhány új elemiskolát építenek. Az aradi tanfelügyelőség révén arról értesülünk, hogy Anghelescu közoktatásügyi miniszter Bucarestben tanácskozást folytatott minisztériumának mérnökeivel az építkezésekre vonatkozólag. Valószínű, hogy Aradmegyében márciusban megkezdik az elemi iskolák felépítését. Azonban nemcsak Erdélyben, hanem a Regátban is szaporítani fogják az elemi iskolák számát.

— Halálozás. Kohn Ármin életének 44. évében ma elhunyt. Temetése 5-én, délelőtt fél 11 órakor lesz a Strada Bucur (Eötvös-utca) 7. számú házban.

— A Bánági szeszszindikátus megalakulása. Az aradmegyei és bánági szesz- és pálinkatermelők és kereskedők, rum-, likör- és eszenciagyárosok szindikátusa, mely folyó évi július hó 30-án ideiglenesen megalakult, folyó hó 22-én Temesvárott tartotta alakuló közgyűlését, melyen az alapszabályok elfogadása után a vezetőséget a következő urak személyében választották meg: Elnök: Kun Richárd, Temesvár. Ügyvezetőigazgató: Belgrád Vilmos (Kimmel I. és C. r. t.) Temesvár. Igazgató: Bing János (Bing Ede cég) Arad, Weisz Károly (Weisz Mór és Fiai) Arad, Lukács Iván (Friedmann Manó és Társai R. T.) Temesvár, Rothbart Jakab (Rothmann Károly és Társai R. T.) Temesvár, Grünhut Géza (Baumel, Steiner és Társai R. T.) Lugos. Választmány: Bácskai Rezső (Bánati Rum- és Likörgyár) Temesvár, Kun Béla Essentiagyáros (Temesvár), Schwarcz Fülöp, Schwarcz Testvérek R. T. Temesvár, Wolf Izidor Temesvár, Dr. Neumann Miksa (Roth Mór és Társai) Arad, Kallós N. (Aroma aether és essentiagyár) Arad, Roth Zsigmond (Flóra rum és likörgyár) Arad, Weiszberger Henrik (Weiszberger Sámuel utóda) Arad, Janovitz Béla (Blau Géza cég) Lugos, Neumann Ármin (Neuman Testvérek cég) Lugos, Schoosz Arthur (Resitana keresk. r. t.) Resita, Deutsch Róbert (Deutsch Albert és fia r. t.) Faget, Ladányi Dezső (Schwarz Ármin és János cég) Lipova, Steiner Mihály (Steiner Géza cég) Perjámos, Benedek Imre (Világosi cognacgyár) Világos. Számvizsgáló bizottság: Králik László Temesvár, Gál Lipót (Hirschl Dávid és Fiai) Faget, ifj. Farkas I. (Farkas Ábrahám) Arad.

— Haladás előadása ma délután háromnegyed hatkor a Kulturpalota nagytermében.

— „Szorgalom.“ Az Aradi Közlöny tegnapi számában apróhirdetés jelent meg, amelyben egy kisebb aradi gyár egyes könyvitelhez, levelezéshez és pénztárkezeléshez értő hivatalnokot vagy hivatalnoknőt keres. Az ajánlatokat „Szorgalom“ feligére az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérte. Máskor ilyen egyszerű apróhirdetésekre legfeljebb tíz ajánlat érkezett. Annál meglepőbb, hogy a jeligére ma délig nem kevesebb, mint negyvenkét ajánlat érkezett. Fellelkes kommentárt fűzni ehhez a jelenséghez. A beérkezett ajánlatok nagy száma beszél önmagáért.

— Tánciskola. Gencsyné táncitanító II-ik táncanfolyamára a beiratkozások megkezdődtek lakásán gróf Károlyi-u. 7., I. Haladók részére vendégóra minden vasárnap este

— **Sirgondozás az irt. temetőben.** Az aradi chewra kadisa tudatja az érdekeltekkel, hogy a sírok beültetésével és gondozásával János József műkertészt bízta meg. Ilyen munkákra vonatkozó megbízások vagy a temető melletti kertésztelepen, vagy a Bohus-palotában levő kertészüzletben adandók fel.

— **Lopások.** Dr. Schusztér Károly ügyvéd feljelentést tett a rendőrségen, hogy lakásából 31-én egy női ruhát és ma délelőtt egy férfi felöltőt loptak el. — Molnár Károly aradi lakos udvarából egy kerékpárt loptak el. A rendőrség a tolvajok kézrekerítésére megindította a nyomozást.

— **Zöltségek szállítása.** A kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki, mely szerint a zöltség és főzék felék szállítását előnyben kell részesíteni s e célból külön kocsi is bocsátandók rendelkezésre, esetleg személyvonatokhoz is csatolhatók e kocsik, ha a feladó a szabályszerű gyorsszállítási díjakat megfizeti.

— **Végre kiadó szoba!** Ünnepi szótűzéssel szeretnénk feljegyezni ezt az eseményt, ma, amikor öt, meg tizezer leiekelt kérnek a kiadó szobák belépési díjáért Aradon, hogy van szoba, kiadó szoba, butorozott szoba, a város központjában szoba, különbejáratos szoba, egy eredeti, egy hamisítatlan, igazi, tényleges! Ezt az apróhirdetést olvastuk ma reggel Aradon: „Egy utcai butorozott szoba, a város központjában azonnal kiadó. Ajánlatok a kiadóba.” Nem, ez nem álom: apróhirdetés, tehát igaz. Megjelent nyomtatásban. A Brassói Lapokban, a tegnapi számban. Pont.

— **Poloska sok van,** Lovas lakástisztító csak egy van Str. Oituz (Illés-u.) 30a.

Tolvajfogás.

(Jelenet a nagyvásáron).

Egy ismerős uriaszonnnyal találkoztam ma délelőtt. A szemek kissé nedvesek voltak a könnytől és az ajkai kissé remegtek az izgalomtól. Jobb kezében idegesen szorongatott egy csokor őszi rózsát. Mögötte lépkedett háztartási alkalmazottja, aki annyira fel volt pakkolva zöltségfélékkel, aprójszággal és más élelmiszerekkel, hogy úgy nézett ki, mint egy mozgó vásári sátor, amelynek tetején kéményként egy pirospozsgás nevető arc emelkedett ki. A nagysága sir, a cseléd nevet, ez nem lehet valami különös nagy tragédia — gondoltam magamban. De még mielőtt a kérdéssel megostromoltam volna Ö nagyságát, panaszkodni kezdett:

— Képzeld el, a Minorita-templom előtt egy cigánygyerek kilepota a zsebemből a tárcámat és amikor visszaköveteltem gunyosan rámkialtott: Szépen sietek!

Nagyon megsajnáltam Ö nagyságát. Az udvariatlan cigánygyerekre pedig borzasztóan megharagudtam.

— Nagyságos asszonyom — szoltam merész elszántsággal, — én elégtételt szerezek magának.

A bosszuvágytól felingerelve,

elbucsuztam Ö nagyságától. Elfogom a tolvajt. Ezt már a beszélgetés közben elhatároztam. De hogyan? Ha a rókát, az állatvilág tolvaját sikerült csapdába elfogni miért ne sikerülne csapdába keríteni a vásár tolvaját is? A következőket határoztam el: Tárcámat a felöltőm külső zsebébe teszem, úgy, hogy egy kis csücske kikanaláljon és kezeimet észrevétlenül állandóan a zsebemen tartom. Ha a tolvaj ki akarja lopni, hirtelen megragadom a kezét. A tervet nagyszerűnek és könnyen keresztülvihetőnek találtam. Vajon mi az oka annak, hogy a detektívek nem élnek ezzel a fogással? Nagy szerű ötletemet át fogom adni a rendőrprefektusnak.

Elhatározásomat végrehajtottam és a zsebemből kikandikáló pénztárcámmal a győzelem biztos reményében sétáltam a bevásárló közönség és a vásári tolvajok között. Igen sok tipikus tolvajarcot láttam. Igyekeztem mellettük elmenni, de mintha megéreztek volna szándékomat, direkt elkerültek. Azután sikerült kitalálnom ennek az okát. A tolvajok valószínűleg észrevették, hogy kezemet a zsebemen tartom és látták, hogy nálam nincs mit keresniök. Nagy bosszankodásomra úgy vettem észre, mintha a tolvajtipusok gunyosan rámvigyorognának. Engem ugyan nem fogtok kijátszani,

— gondoltam. Tuljárom én az ezeteken. Kezeimet mellemen fel tűnően karbatéve kezdtem sétálni tovább. A tolvajok, úgy látszik, észrevették tiszteletreméltó szándékomat és most már nem vi gyorogva, hanem gyanusan kezdtek rámpislogni. Éreztem, hogy a cselekvés ideje hamarosan elérkezik. És előérzetem nem csalt. Sétálás közben észrevettem, hogy valaki a zsebem körül kotorász. Hirtelen odakaptam, de csak az üres zsebemet sikerült megfogni. A tárcám hiányzott. Mint egy prédat kereső tigris néztem szét. És szemeim megakadtak egy kopottas kinézésű emberen, akit már régen figyeltem. Az illető úgy látott, hogy ebben a pillanatban sülyesztett zsebébe egy az enyémhez hasonló barna bőrtárcát. Hirtelen odaugrottam és megragadtam az eltűntetett tárcát.

— Segítség, tolvaj!

De ezt nem én kiáltottam, hanem a kopottas kinézésű ember. Határtalan szemtelenség. Még ö mer kiabálni. De gondolkodásra már nem volt idő, mert minden találkozásom ellenére lefogtak és ilyen kiabálások közepette: Nem szégyelli magát? Uriember létére?! bekisértek a rendőrségre. Ott kiderült, hogy az illető uriember egy szegény városi hivatalnok és a tárcája saját tulajdona volt. Engem nagynehezen kellő igazolás után szabadon bocsátottak és hazafelé kullogva elhatároztam, hogy soha többé nem akarok tolvajt fogni. (p. g.)

Napi egy százalék kamat. (Aradi bankigazgató a mai Németországról.)

Németországgal való gazdasági összeköttetésünk még a mai viszonyok mellett és rendkívül kiterjedt és ezért mindenkit érdekel minden olyan hír, amely arról számol be, hogy milyenek ma a gazdasági állapotok Németországban. Hiába működik már a táviró és hiába jönnek naponta Aradra a német újságok, Németország még mindig nagyon messze van tőlünk és csak messzi távlatból látjuk az ottani eseményeket. Különösen most, hogy a márka egész rövid idő alatt oly katasztrófálisan alábbszállott, nagyon érdekesek azok a leírások, amelyeket *Lakatos Aladár* az Aradi Általános Takarékpénztár helyettes igazgatója nyújtott, az *Aradi Közlönynek*. Lakatos Aladár a napokban jött haza németországi utjáról, ahol közel egy hónapot töltött. Tapasztalatairól a következőket mondotta a munkatársunknak:

— Németországban mindenki a márka esésére számított amikor oda megérkeztem és a számítások tényleg valóra is váltak. Arra a kérdésemre, hogy a német nép nem érzi-e meg a márka katasztrófális esését, több helyen azt a választ nyertem, hogy egyelőre nem, mert a márka esésének arányában emelkednek úgy a munkabérek mint az iparcikk árak. Például amikor Németországba érkeztem egy pár jobb cipő 6000 márka, egy pár bőrkezttyű 1800 márka, férfiling 2500 márka volt. Amikor eljöttem, ugyanaz a kezttyű 4000, a cipő 9000, a férfiling 4000 márkára szökkent fel.

— Németország nem hagyja magát a külföldiek által annyira kihasználni, mint Ausztria. Minden néven nevezendő iparcikk kivitele engedélyhez és kiviteli illetékek befizetéséhez van kötve. Ha valaki egy bizonyos iparcikkhez olcsó áron jut, arra magasabb kiviteli illetéket rónak, úgy hogy végeredményben olcsó vásárlásról Németországban szó sem lehet. Németország zsúfolva van idegenekkel, a kik ott az elmondottak dacára aránytalanul olcsóbban élnek, mint bárhol a világon. Szállodák, színházak, varieték, mulatók állandóan tele vannak. Minden egyes német város az idegenekre külön adót vet ki. A legtöbb német városban ez az adó 45 százalék, de Berlinben három hét alatt 40 százalékról nyolcvanra emelkedett ez az idegenadó, amelyet a szállodai szobák ára után számítanak. Münchenben pedig 1-től 4 napig való tartózkodásnál 6000 márkát fizetnek le fejenként az idegenek a szállodai adón kívül. Az állami színházakban a belföldiek részére megszüntetett tarifák helyettesét fizetik a külföldiek, a magánszínházaknál nincs megkülönböztetés. Az idegenekre kirótt megterhelésekkel csak a németausztriaiak képeznek kivételt akik mindenütt ugyanazokat a jogokat élvezik, mint a belföldiek. Élelmiszerek tekintetében teljes a bőség Németországban. Minden élelmiszerek kereskedésnek meglepő választékos és bő rakomány van és egész Németországon keresztül mindenütt elsőrendű konyhák tartanak az éttermek. A rend és tisztaság csodálatra méltó. Drezdában, vagy Münchenben a legkisebb papírszekrényt sem lehet látni az utcákon. Tolongás Németországban ismeretlen fogalom. Színházi-, vasúti pénztáraknál, élelmiszerek kiosztásánál mindenütt katonás rendben sorakoznak és

ilyen helyeken soha szóváltásra nem kerül sor. Nagyon érdekelt, hogy a német pénz sorsáról miként vélekednek a szakemberek. Egyik legelőkelőbb drezdai pénzügyes kérdésemre ezt mondotta:

— *Németországot, — hacsak valami váratlan segítség nem jön, — a jövő tél tönkre teszi és a német márkának teljes elértéktelensége várható.*

Ez a nyilatkozat meglehetősen pesszimisztikus, sokkal bizakodóbb a Deutsche Bank egyik részszortfőnökének véleménye, aki — éppen a németeknek adandó moratoriumról folyván a szó, — ezeket mondotta:

— Amennyiben ez a moratorium tényleg bekövetkezik, akkor a márkának nagyon erős javulása várható.

Általában az impressziók nagyon megoszlának. Vannak, akik azt hiszik, hogy a márka az osztrák korona sorsára jut, mások pedig a mai állapotokat tartják természetellenesnek és azt hiszik, hogy a márka magasabb kurzuson fog stabilizálódni. Mindenesetre a márka hanyatlása nyilatkozik meg abban a körülményben, hogy rengeteg sok bankjegyet nyomnak és pedig oly nagy mértékben, hogy nemcsak minden szövetséges állam, de egyes nagyobb városok is bocsátanak ki pénzt.

A pénzügyek folytán a bankok *horribilis kamatokat* számítanak. Pénzkölcsönt csak a legbiztosabb felek kapnak így is csak kisebb összeget és rövid időre, amelyért *napi egy százalék kamatot kell fizetni*. Ez 365 százalékos évi kamatnak felel meg és ugyanez Aradon 14—16 százalék éves kamattal, amelyben a jutalék is benne van, kapható a pénzkölcsön. A pénzügyekre jellemző az, hogyha külföldi utas márkahitellevéllel megy Németországba, akkor az kért összegnek *jelentéktelen részét kapja kézhez, a többit pedig a Reichsbankra szóló csekkben adják át*. Ha a Reichsbanknak van pénze, akkor beváltja a csekket, de ha nincs, akkor a külföldieknek sok gondba és utánjárásba kerül, amíg a legfontosabb szükségleteik fedezésére való készpénzt előkerítik.

Kisebbségek az alkotmányban

A föld belsejének nacionalizálása.

BUCURESTI. A Iupta írja, hogy Brătianu miniszterelnök felkérte az alkotmányelőkészítő bizottságot, hogy a reformot minél előbb szövegezzék meg. A javaslat a Disescu-féle tervezet alapján fog végleges formát ölteni. Az új tervezetben a föld belsejének nacionalizálása is benne foglaltatik. Az alkotmányelőkészítő bizottság tegnapi ülésén a kisebbségek ügyét is tárgyalták. Elhatározták, hogy a kisebbségek jogait a versaillesi békeszerződés alapján vezetik be az alkotmányba. Külön szakaszban foglalkozik az alkotmány a zsidók jogával a decret lege megismétlésével. A tervezet megadja a nőknek is a polgárjogokat azzal a megjegyzéssel, hogy a politikai jogokat a további fejlődés folyamán hajlandók lesznek megadni. Brătianu, Disescu és Pherekyde felszólalása után elhatározták, hogy azokra a területekre nézve, amelyek már kiaknázás alatt állnak, a tulajdonosok jogait respektál-

ják, de az új források felfedezésekor talált kincseket nacionalizálják. (Rador.)

Irodalom, művészet

Molnár-premiér Budapesten.

(Az „Égi és földi szerelem” mérsékelt sikere.)

BUDAPEST. Molnár Ferenc új darabját az „Égi és földi szerelem” című öt felvonásos drámát ma mutatják be a Magyar Színházban. Az udvarias, főpróbáról frott kritikák burkoltan kifejezik, hogy ettől a darabtól nem remélnék olyan sikert, mint az eddigi Molnár daraboktól. A Magyar Hír lap kritikusa szerint, úgy látszik, mintha a színpad ellenségévé válnék és hirtelen ellene szegülne az író minden jó, tiszta szándékának. A darab cselekménye a következő: Egy tizenhét éves pesti leánynak a saját édesanyja a vetélytársa. A leány lelke elborul és ilyen állapotban teszi meg azt, hogy eszményképe közönyét megtörje, egy ravatalon fekvő eljárt előtte saját halálát. A próba nem sikerült. A kis leány szelleme végkép elborul és ezentúl halottként véle magát angyal szárnyakkal jár-kel a világban. Míg nem egy adventi éjszakán Jézushoz kívánczozva angyal szárnyain kirepülve a hófúvós éjbe, de lehull és összezúzza magát a földön. A kritikus megjegyzi, hogy a tébolyjelenetek kegyetlenek és kínosak és ezek a költészet és az áhitatos líra és több előző színpadi trükk hatásával meglepetést okoz. A hit extázisa pedig hitelét veszti az író beállítáiban. A valóság, ahol van ilyen, a cinizmus élességével bántóan hat.

* Az aradi városi színház heti műsora. Szombat: János vitéz. A. bérlet. Hét és fél órai kezdettel. Tíz órai kezdettel nagy kabaré előadást rendez az igazgatóság és ennek keretében Miért jársz mesztelenül francia vigjáték is színre kerül. Bélet-szűnet. Vasárnap délután: János vitéz. Este: János vitéz. B. bérlet.

* Szombaton délután ifjúsági előadásban kerül színre a legszebb magyar népszínmű: A falurossza. Az előadás érdekességét nagyban emeli az, hogy a közönség régi kedvenc művésze, Barics Gyula alakítja Göndör Sándor szerepét. Az ifjúsági előadáson az összes középiskolák növendékei megjelennek. Jegyek ma már csak mérsékelt számban állnak a közönség rendelkezésére.

* Mért járkálsz mezítlálon? című pikáns francia bohózatot szombaton este 10 órai másodelőadáson hozza színre az aradi színház. A prózai bemutatót kizárólag felnőttek nézhetik végig. A második előadás külön érdekessége lesz az a nagyszabású nívós kabaré, melyben a társulat elsőrendű művészei lépnek fel.

* Molnár Ferenc Hattyúja Milanóban. Milanó. Molnár Ferenc Hattyújának tegnap volt a bemutató előadása. A darab nagy sikert aratott.

* A legmagyarabb költő emlékét finnepli most Erdély egész magyar-sága. Petőfi Sándor százszentéves emlékére minden magyar kulturális intézmény díszelőadást rendez. Az aradi városi színház is Petőfi emlékének hódol akkor, amikor a János vitézt sorozatos előadásokban hozza színre. A szombat esti, vasárnap délutáni és vasárnap esti előadások

TŐZSDETAVIRATOK.

Zürichi devizajelentések:				Aradi kurzusok:		
November 3.	Nyitás	Zárlat	Tegnap	November 3.	Mai	Tegnap
Bucuresti	—	8.45 1/2	8.45	Valuták:	185.—	181.—
Berlin	0.10	0.0887	0.113 1/4	Dollár	0.03 1/2	0.04 1/2
New York	551.—	548.50	546.—	Márka	5.10	5.05
London	—	2453.—	2435.—	Szokol	2.40	2.40
Páris	—	37.60	38.20	Dinár	11.60	11.40
Milano	23.25	23.05	23.60	Fr. fran.	0.06	0.06
Prága	17.35	17.40	17.25	M. korona	16.50	16.50
Budapest	0.22	0.22	0.22	Kifizetések:	490.—	490.—
Zágráb	—	2.20	2.22	Bécs	0.02 1/2	0.03 1/2
Varsó	0.04	0.04	0.04	Berlin	5.10	5.05
Bécs	0.0071	0.071	0.071	Prága	—	—
Bécs b. bélyegs.	0.0074	0.0074	0.0077			

A budapesti devizaközpont árfolyamai:			Bucuresti kurzusok:		
November 3.	Mai	Tegnap	Novemb. 3.	Mai	Tegnap
Napoleon	9100	9200	Márka	0.04	0.04 1/2
Dinár	37.60—39.20	37.60—39.20	Fr. frank	11.45	11.45
Amsterdam	995—1007	995—1007	Sv. frank	30.—	30.50
Bukarest	17—18	16.—17.—	Szokol	—	5.10
Kopenhága	—	—	Dinár	2.45	2.55
Brüsszel	178—178	163—168	Dollár	160.—	163.—
London	11200—11500	11200—11500	Osztr. kor.	0.0023	0.0025
Berlin	0.55—65	0.55—65.—	M. korona	0.06 1/4	0.08 1/4
Milano	105—110	100—105	Kifizetések:	—	—
Páris	175—180	175—180	Páris	11.30	11.26
Prága	78—82	78—82	London	723.—	718.—
Stockholm	673—688	673—688	New York	162.—	162.—
Zürich	455—470	460—475	Milano	6.90	6.45
Bécs	0.0335—45	0.0335—45	Zürich	29.25	29.60
Szofia	16.50—17.50	16.50—17.50	Prága	5.09	5.13
Zágráb	9.40—9.80	9.40—9.80	Bécs	0.0020 1/2	0.0020 1/2
New York	2500—2575	2500—2575	Berlin	0.03	0.03 1/2
Varsó	0.17.50—18.50	0.17.50—18.50	Budapest	0.06	0.08 1/4

iránt is nagy az érdeklődés. A színház igazgatósága nagy gondot fordít arra, hogy a János vitéz ünnepi előadásai minél tökéletesebbek legyenek. Kukoricza Jancsi szerepét Galetta Ferenc, Iluskát Horváth Mici, Bagó szerepét pedig Barics Gyula játssa.

Közgazdaság.

Tovább süllyed a márka.

Tegnap óta a német márka ismét erősen csökkenő irányzatot mutat, a mai zürichi zárlat szerint száz márka ára egy svájci centimes alá süllyedt és alig áll valamivel magasabban, mint a lengyel márka kétszerese, vagy mint az osztrák korona tizenegyszerese. Mai berlini táviratunk szerint Németország gazdasági helyzete a teljes felbomlást mutatja. Tegnapelőtt a tőzsdei megbízásoknak csak a felét tudták teljesíteni, tegnap pedig a bankokat elhalmazták tőzsdei megbízásokkal, amelyeknek a kivitele teljesen lehetetlen volt. A siberek és tőzsdéspekulánsok, miután Bécsben már learattak minden learathatót, Bécsből Berlinbe tették át a székhelyüket és Stinnes pénzügyi hatalmát támogatják. A helyzet a márka stabilizálására teljesen reménytelen. Ha igaz az a hír, hogy a jóvátételi bizottság nem ad több évi moratóriumot Németországnak és sem külföldi kölcsönhöz nem juthat, nem látnak kivezető utat.

Budapesti tőzsdézárlat (nov. 3.) Magyar hitel 8950, Osztrák hitel 990, Salgó 39000, Rima 13100, Déli vasut 8000, Államvasut 30000, Kohó 38000, Atlantika 15650, Ganz-Danubius 620000, Kőszén 121000, Papír 3550, Nasici 51500, Szlavónia 3400, Országos fa 2450, Földhitel 7900, Viktória 50250.

Budapesti tőzsdenyitás (nov. 3.) Salgó 39000, Rima 12900, Kőszén 124500, Államvasut 29500.

= A kereskedelmi és iparkamarák egységesítésére vonatkozó törvény elkészült s most az ipar és kereskedelemügyi miniszter asztalán van. A törvény az összes hazai kamarák véleménye-

zése alapján készült s a bizottság elnöke azzal terjesztette be a miniszternek, hogy azt már a novemberi ülésszakán terjessze a képviselőház elé tárgyalás és előadás végett.

A szerkesztésért:

KÁROLY JÓZSEF

felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Ertesítés!

Ugy ismerőseink, mint a n. é. közönség szíves tudomására adom, hogy Str. Grigorescu (Munkácsy utca) 7. sz. házban teljesen újonnan berendezett

borozót

nyitottam, melyet szombaton este ünnepélyesen megnyitok. Allandóan izletes hideg és meleg ételek, kiváló hegyaljai borok kaphatók pontos kiszolgálással mellett. Szíves pártfogást kérek.

12461 Brunhuber Gyuláné.

Özv. Kohn Arminé szül. Kohn Stefánia felesége, Jolánka és János, mint gyermekei, fájdalmas, megtört szívvel tudatják, hogy a legodaadóbb férj és apa, nemes szívű testvér, rokon és barát

Kohn Armin

folyó évi november hó 3-án d. e. fél 12 órakor, a munkának és szeretetnek szentelt nemes életének 44-ik, boldor házasságának 19-ik évében hosszas, kínos szenvedés után elhunyt, jószágos szíve megszünt dobogni.

Drága halottunkat folyó hó 5-én d. e. 11 órakor kísérik Str. Bucur (Eötvös-utca) 7. sz. gyászházba az izz. temetőbe örökös nyugalóhelyére. Pihenése csendes, emléke áldott legyen!

Arad, 1922. november 3.

Neubrunn Miksáné szül. Kohn Stefánia, Adler Mórné szül. Kohn Irén, testvérei. Neubrunn Miksa, Adler Mór, sógorai. Számos rokon és jóbarát. 5821

Zseb-Fali-Wecker-ÓRÁK Tört aranyat legmagasabb napi áron veszünk.

Ekszerek, dísz tárgyak

legizlésebbek, legolcsóbbak

Grallert J. és Fianál

ARAD. 4771

Vidéki papírkereskedők figyelmébe!

A legolcsóbb és legszebb erdélyi naptár megjelent: 12756

Brassói Lapok Naptára

à 8.— Lei brutto.

Kizárólagos eladás:

Kelet hírlapiroda, Arad.

Egy komplett 24 személyes ezüst evőkészlet eladó.

Megtekinthető:

Dr. Popper Sándor

ügyvédi irodájában, Strada Muresulu (Maros-utca) 1. szám. 12576

Ertesítés.

Van szerencsém a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy a

Vadászklub éttermében

minden időben elsőrendű meleg és hideg konyha. Válogatott hegyaljai tisztán kezelt fajborok. Temesvári Casino-sor.

Izletes zona-reggelik, pontos és figyelmes kiszolgálás. A zenét ma és minden este Zolli elsőrendű zenekara szolgáltatja. A n. é. közönség bőséges pártfogását kéri Szalpéter Fülöp és özv. Sebestyenné tulajdonos. 11771

Pénztárnoknő

nagyforgalmu detail-tízlet részére azonnali belépésre 5287

kerestetik.

Csakis nagyobb gyakorlattal rendelkező, telefon kezelésben és kereskedelmi ügyekben is jártasak „Detail” jelű alatt ki-pályázzanak adóhivataltba.

Ujabb nagy mennyiségű

új és használt 200-800 literes vashordók

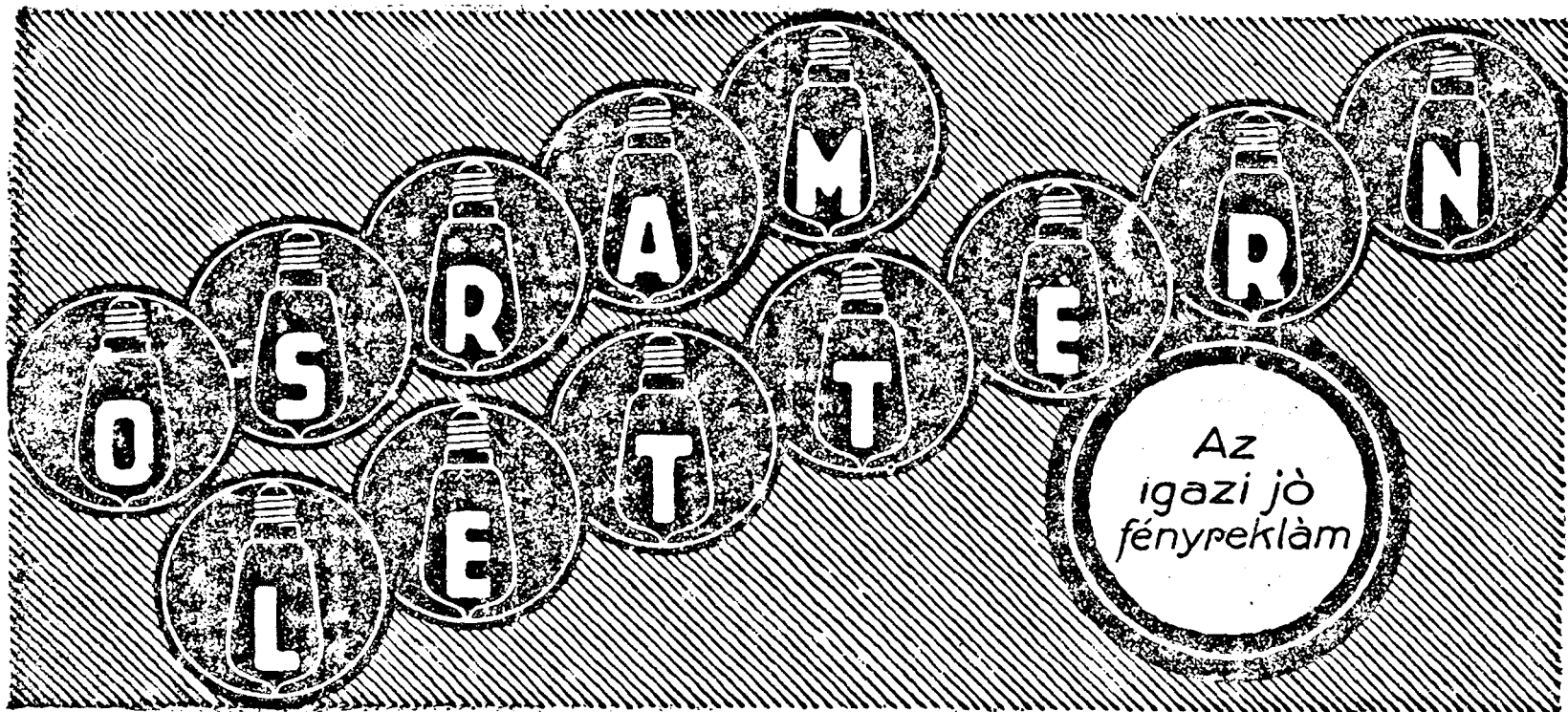
aradi raktáramba érkeztek. 12576

Adler Hugó. Arad.

Str. I. Bratianu (Weitzer János-u.) No. 1

TUNGSRAM

A LEGTARTÓSABB ÉGŐ TÖKELETES VILÁGÍTÁS!

Apró hirdetések.

Levelezés.

ÖNÁLLO VARRÓNÓ jelölésével van a kiadóban. 5219

Alkalmazás.

UJPANAD németajkú községben román nyelvben és irodai teendőkhöz jártas nőtlen egyén azonnal alkalmazást nyer. Előjáróság. 5286

MOLNÁRSEGÉD szorgalmas, felvétetik Braun malomban Micalaca-Nou (Ujmiklakán). 5313

ÜGYES varróleányt, ki egészen önállóan dolgozik, francia munkához keresek. Berkovics Salon Strada Brajanu 2. Minorita-palota. Ugyanott két tanulóleányt is felvesszünk. 12576

PERFECT fűszer engrossista segéd felvétetik Ehrenfeldnél. 5320

JÓZANELETÜ férfi kocsisnak ajánkodik. Cím Wallinger hirdetőjében. 12462

HELYBELI nagy cég keres megbízható gabonáraktárnokot azonnali belépésre. Csakis írásbeli ajánlatok Kelet hírlap-irodába kéretnek. 12576

AMBICÍÓZUS fűszerkereskedő segéd három nyelvismerettel, elite cégnél ügynő, avagy más hasonló alkalmazást keres. Szíves megkeresést „Agilis” jellegre a kiadóba kér. 5325

ÜGYES Irodista nő felvétetik „Helyetia” Biztosító R.-T. Aradi Főigazgatója Strada Bucur (Eötvös-utca). 5327

INTELLIGENTES MÄDCHEN bütét Stelle zu 1 Kinde. Hilft auch im Hauslichen. Adresse in der Administration des Blattes. 5322

IDŐSEBB asszony 1-2 gyermek mellé ajánkodik. Cím a kiadóban. 5323

ELÁRUSITÓ felvétetik. Cím a kiadóban. 12776

MODERN lámpaernyők készítését olcsón vállalom. Cím a kiadóban. 13725

ÓRÁSEGÉD azonnalra állást keres. Cím a kiadóban. 5200

VILLANYSZERELŐT állandó munkára keresek. Gáspár műszerész, Strada Horia 1. 5307

Vétel és eladás.

KIS NŐI arany óra, ezüst cigaretta-tárca, angol báránnyal bélelt fekete pőzibunda, finom pleéd, piros színházi, illetőleg alkalmi kabát eladó Str. Consistorului (Batthyány-utca) 23. sz. 1. a jobb. 500

BURGONYA téli, jutányosan kapható a hatósági bódében, Grosznál. 5314

EGY WERTHEIM-SZEKRENY és egy íróasztal eladó. Str. Ioan Calvin No 20. 5317

MÉMES, 55 egyes kaptárral, 30 élő családdal, felszereléssel eladó M. Gajdos Fagat, Jud. Caras-Severin. 5218

TUZIFA. Villamosvasuton bárhova szállítva egy waggon hasáb jó tűzifa 3500 Leírt megrendelhető Aradon, Strada Unirel (Fábián Gábor-utca) 6a) 5315

TARSASKOCSI eladó. Ehling kocsigyár Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér) 2. 12462

BUTOROK. Ebédő, háló, niszoba, szalon, irodai, zongora, egyes fa- és vashutorok, divány és matrátok és egy színházi teljes berendezés, volt Kabaré, moziknak is alkalmas, jutányos árban eladtnak. CAROL GARAI magazin de mobile Calea Banatului (Asztalos Sándor-utca) 5. 12031

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dolgokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnaszőnyegeket, egész gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Eliz-palota.) 11895

VEHET, ELÁDHA, CSERÉLHETI Műtárgyak, szobrok, szőnyegek, porcellán ritkaságok, antik butorok kiállítás. Szép művészeti Szalon. Ortutay-palota. Str. Eminescu (Deák Ferenc-utca) 29. 11911

EBÉDLŐ PERZSA 29.000, ebédő szmirna 22.000, Salon Artistique (Fischer Eliz-palota.) 12021

KÖNYVET és kottát (nagy tömegben) olcsón árusít Kerpel könyvüzlete. — Ugyanott kölcsönkönyvtár is. 12703

EZER MÉTER 2 colos vascső, egy gőzkazán, 6-8 waggon terméskő eladó. Gábor Miklós csokoládégyárban, Str. Pescarului (Thököly Imre-utca) 1. 12837

VESZÉK koronázási bélyegeket, komplett-sarokat és ivszámra, 25 banis, 3 és 5 levest külön is. Comptoir Philatelique Arad, Strada Unirel (Fábián-utca) 6a) sz. 5293

ASZTALOS SZERSZÁM két paddal eladó Strada Veche (Uj-utca) 8. 5297

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban.

Ingatlan.

SIRIAN (Világoson) 3½ kat. hold termő szőlő kőlnával, szép lakással, teljes felszereléssel olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalában. 5316

Üzletek.

TÖRÖRGALMU fa- és szénüzlet telepengedélylyel eladó. Cím Wallinger hirdetőjében. 12462

Ellátás.

KÉT NEMET FIÁTALEMBER vacsora kosztot keres jobb családnál. Ajánlatokat „Astra” jellegre a kiadóhivatalba kérnek. 5324

GYERMEKTELEN HAZÁSPÁR teljes ellátást keres. Cím a kiadóban. 5326

Különféle.

EZERJÖFŐ gyomorfélsz, pártatlan hatású szer gyomor és bélbántalmak, étvágytalanság, hányinger, felhívottság, emésztést zavaróknál. Dr. Földes gyógyszertár Aradon. 10831

TÁRS KERESTETIK 40-50 ezer leiel jömenetelű vegyeskereskedés és kormasza üzlethez, ahol 8 szobás lakás is van. Bővebbet a kiadóhivatalában. 5269

BUDAPESTRE utazom vasárnap reggel. Megbízásokat elfogadok. Mandi papírüzlet Bulev. Regele Ferdinand (Boros Béni-tér.) 5329

Az általános

IPAR

részére

szállítunk azonnal raktárról:

Bőr hajtoszlijak
Balastaszijak
Gummiszijak
Gummitömlők és lemezek
Klingerit és Asbest
Fibrolemezek
Tömítőanyagok
Csapágy-fémek
Szijtárosák fából
Gépolajok
Hengerolajok
Tovottaszir
Kovapor (Kieselguhr)
Sodronyszzegek
Olajozó készülékek
Möllerupkészülékek
Manométerek
Mérőpálcák
Mikrométerek
Mérőeszközök
Theodolitok
Reszelők és csavarok
Csiszoló korongok
„MINIMAX”-készülékek
Graphit olvasztó-tégelyek
Ellenőrző órák
Sodronykefék
Szénvillák
Gázcsövek és idomdarabok
Stb. stb. 5106

A legjobban felszerelt raktár minden műszaki cikkben.

Raktárjegyzékek azonnal és bérmentve.

E. Sz. G. E. Géposztálya

Sibiu (Nagyszeben) S6-utca 22.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Naponta indítunk futárt Clujra, utlevelekre vizumot 36 óra alatt hozunk. KELET hírlapiroda, Str. Alexandri (Salacz-u.) 1.

Nikkelezéseket, bádogos munkákat, ugyszintén vizvezeteket ujat és javitasokat legjutányosabban vállal

Kohn József, Arad, Strada Consistorului (Batthyány-utca) 32.